



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

KNO.410.001.06.2018

P/18/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/18/001 – Wykonanie planu finansowego Polskiej Akademii Nauk w 2017 r.
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Polska Akademia Nauk, zwana dalej PAN lub Akademią, pl. Defilad 1, 00-901 Warszawa, Regon: 000325713
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Prof. dr hab. Jerzy Duszyński, Prezes PAN od 9 kwietnia 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 4)
<i>Podstawa prawna</i>	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli – Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
<i>Kontrolerzy</i>	1. Danuta Bolikowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/12/2018 z dnia 16 lutego 2018 r. 2. Andrzej Zaleski-Ejgierd, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 18541. (dowód: akta kontroli str. 1-2)

II. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania w 2017 r. planu finansowego Polskiej Akademii Nauk, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności podejmowanych działań. Ocenie podlegały w szczególności:

- planowanie i wykonanie przychodów,
- planowanie i wykonanie kosztów oraz efekty realizowanych zadań, w tym stopień ich realizacji;
- wykorzystanie dotacji z części 67 budżetu państwa, w tym dotacji celowych,
- gospodarowanie wolnymi środkami;
- prawidłowość sporządzenia sprawozdań Rb-N i Rb-Z za IV kwartał 2017 r. w zakresie operacji finansowych.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były w szczególności następujące działania kontrolne:

- dokonanie analizy wykonania planu przychodów,
- dokonanie analizy stanu należności,
- dokonanie analizy realizacji kosztów, w tym wydatków majątkowych,
- analiza realizacji zadań oraz efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków z części 67 budżetu państwa,
- szczegółowa analiza wybranej próby kosztów i wydatków majątkowych finansowanych z części 67 budżetu państwa,
- analiza wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, dalej: ustawa o NIK.

- analiza wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji z części 67 budżetu państwa, w tym dotacji celowych na zadania inwestycyjne oraz na zadania związane z dofinansowaniem kształcenia na studiach doktoranckich,
- dokonanie analizy stanu zobowiązań,
- analiza prawidłowości sporządzenia sprawozdań Rb-N i Rb-Z.

Opis działań kontrolnych przedstawiono w części V. Wyniki kontroli.

III. Charakterystyka kontrolowanej jednostki

W 2017 r. Polska Akademia Nauk – państwowa instytucja naukowa – realizowała zadania określone w ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk², służące rozwojowi, promocji, integracji i upowszechnianiu nauki oraz rozwojowi edukacji i wzbogacaniu kultury narodowej. Polegały one m.in. na: prowadzeniu badań naukowych i prac rozwojowych, kształceniu na studiach doktoranckich, studiach podyplomowych i w innych formach, rozwijaniu międzynarodowej współpracy naukowej. Akademia działała poprzez organy oraz korporacje uczonych, a także utworzone przez PAN instytuty naukowe i pomocnicze, tj. jednostki naukowe PAN. Od 1 stycznia 2017 r. obowiązywała w PAN polityka rachunkowości³ wprowadzona z dniem 10 października 2017 r.

W 2017 r. Polska Akademia Nauk zaplanowała przychody ogółem w wysokości 122.282 tys. zł, a wykonała w wysokości 131.152,9 tys. zł. Natomiast koszty zaplanowała w kwocie 126.167 tys. zł (plan po zmianach), a wykonała – 121.611,2 tys. zł.

IV. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena i jej
uzasadnienie

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁴ wykonanie przez Polską Akademię Nauk planu finansowego na 2017 r.

W toku opisanych powyżej działań kontrolnych stwierdzono, że dokumentacja dotycząca postępowania o udzielenie zamówienia publicznego prowadzona była nierzetelnie, a jeden z dyrektorów jednostek organizacyjnych PAN podpisał aneks do umowy z przekroczeniem upoważnienia. Stwierdzono również, że część badanych dowodów księgowych (8%) opatrzonych było nieczytelnymi podpisami osób dokonujących kontroli merytorycznej i formalnorachunkowej. W jednym przypadku błędnie zaksięgowano wpływ części środków dotacji celowej, co zostało skorygowane. Powyższe nieprawidłowości nie miały wpływu na ogólną ocenę kontrolowanej działalności.

V. Wyniki kontroli

1. Wykonanie planu finansowego Polskiej Akademii Nauk

1.1. Wykonanie planu przychodów

Opis stanu
faktycznego

Wysokość przychodów PAN w latach 2014-2017 była zróżnicowana, wynosząc w poszczególnych latach odpowiednio: 114.978 tys. zł, 122.609 tys. zł, 112.663 tys. zł i 131.152,9 tys. zł. W 2017 r. wysokość zrealizowanych przychodów stanowiła 107,3%

² Dz. U. z 2017 r. poz. 1869, ze zm., dalej: ustawa o PAN.

³ Decyzja nr 48/17 Prezesa PAN z dnia 10 października 2017 r. w sprawie wprowadzenia „Polityki (zasad) rachunkowości w Polskiej Akademii Nauk”.

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej, stosuje się ocenę opisową.

planu (122.282 tys. zł) i 116,4% wykonania planu z roku ubiegłego (112.663 tys. zł)⁵. Główne źródła zrealizowanych przychodów Akademii w 2017 r. to: dotacja podmiotowa (zaliczana do przychodów PAN) z części 67 budżetu państwa w kwocie 74.970,8 tys. zł, przychody z prowadzonej działalności – 28.582,9 tys. zł i przychody z innych tytułów – 27.599,2 tys. zł.

Różnica pomiędzy przychodami zaplanowanymi a zrealizowanymi na koniec 2017 r. wyniosła 8.870,9 tys. zł. Największe odchylenia w realizacji przychodów między planem a jego wykonaniem wystąpiły w przypadku pozostałych przychodów, gdzie zaplanowano 15.717 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 27.599,2 tys. zł (wzrost o 76%). Podstawową przyczyną zwiększonych przychodów w tej pozycji planu finansowego był wynik na sprzedaży aktywów trwałych, w szczególności nieruchomości PAN. Zaplanowano go na poziomie 6.004 tys. zł, natomiast realizacja zamknęła się w kwocie 21.325 tys. zł.

Środki dotacji z budżetu państwa (zaliczane do przychodów PAN) stanowiły w 2017 r. 57,2% (74.970,8 tys. zł) zrealizowanych przychodów ogółem i były kwotowo zbliżone do wykonania w 2016 r. w wysokości 74.623 tys. zł. W latach 2014-2017 udział środków dotacji w relacji do przychodów ogółem kształtował się na zróżnicowanym poziomie, wynosząc odpowiednio: 61,9% (71.200 tys. zł), 60,9% (74.702 tys. zł), 66,2% (74.623 tys. zł) i 57,2%.

W 2017 r. przychody uzyskane z prowadzonej działalności wyniosły w odniesieniu do planu oraz do jego wykonania po 91%. Natomiast poziom ich wykonania w latach 2014-2017 w stosunku do zrealizowanych przychodów ogółem w kolejnych latach zmniejszał się i stanowił odpowiednio: 28,3% (32.569 tys. zł), 24,8% (30.354 tys. zł), 23,5% (26.464 tys. zł) i 21,8% (28.582,9 tys. zł).

W latach 2014-2016 PAN nie osiągała nadwyżek przychodów nad kosztami działalności (różnica kosztów nad przychodami wynosiła odpowiednio: 12.837 tys. zł, 7.933 tys. zł, 10.603 tys. zł), natomiast w 2017 r. wynik był dodatni i wyniósł 9.541,7 tys. zł.

Na koniec 2017 r. należności PAN ogółem wyniosły 6.089,9 tys. zł, w tym zaległości 2.318,5 tys. zł (38%). Należności dotyczyły w szczególności gospodarki mieszkaniowej, wynajmu pomieszczeń i powierzchni dla podmiotów gospodarczych (3.810 tys. zł), produkcji roślinnej i zwierzęcej (1.587 tys. zł) oraz dzierżawy gruntów (390,8 tys. zł). W porównaniu do stanu na koniec 2016 r. (4.736,4 tys. zł) należności w 2017 r. wzrosły o 28,6%, natomiast zaległości (1.958,4 tys. zł) o 18,4%.

Szczegółowym badaniem objęto 20 spraw⁶ dotyczących zaległości o wartości 2.061,5 tys. zł, co stanowiło 33,9% kwoty ogółem należności i 88,9% zaległości. W przypadku dziewięciu z dziesięciu ze zbadanych najwyższych kwotowo zaległości (łącznie 1.810 tys. zł) PAN podjęła czynności w celu ich odzyskania. Natomiast jedna sprawa (wzajemne rozliczenia w ramach Wspólnoty Mieszkaniowej ul. Długa 24 w Warszawie, której PAN jest członkiem), dotycząca kwoty 283,6 tys. zł jest, przedmiotem analizy. Sprawy o najdłuższym okresie przeterminowania na kwotę 251,5 tys. zł dotyczą lat 2003-2008, przy czym w dwóch przypadkach postępowanie egzekucyjne okazało się bezskuteczne, natomiast w pozostałych ośmiu sprawach trwa egzekucja komornicza. PAN opracowała projekt uszczegóławiający dotychczasową procedurę windykacyjną pn.

⁵ Plan finansowy został przyjęty uchwałą Prezydium PAN nr 17/2017 z 18 kwietnia 2017 r. Plan w ciągu roku był zmieniany dwukrotnie – uchwałą Prezydium PAN nr 26/2017 z 6 lipca 2017 r. i uchwałą Prezydium PAN nr 30/2017 z 12 września 2017 r.

⁶ Badaniem dotyczącym zaległości i ich przyczyn objęto 20 spraw wybranych metodą celową według kryterium wartości i okresu przeterminowania (po dziesięć spraw).

„Zasady postępowania w procesie windykacji i umarzania należności w Polskiej Akademii Nauk” (planowane wdrożenie w kwietniu 2018 r.). Ponadto do planu audytu wewnętrznego na 2018 r. wprowadzono zadanie „Windykacja należności i zobowiązania finansowe w PAN Zakładzie Działalności Pomocniczej w Warszawie w latach 2016-2017”.

Kwota należności umorzonych wyniosła 346,7 tys. zł, natomiast rozłożonych na raty 12,6 tys. zł. Nie wystąpiły należności odroczone.

(dowód: akta kontroli str. 142-143, 260-299, 302, 311, 318, 379, 383-386, 648-660, 909-1021)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2. Wykonanie planu kosztów

Opis stanu
faktycznego

W latach 2014-2017 wykonanie kosztów przez PAN było zróżnicowane, wynosząc odpowiednio: 127.814,6 tys. zł, 130.541,5 tys. zł, 123.1265,6 tys. zł i 121.611,2 tys. zł⁷. Poniesione w 2017 r. przez PAN koszty ogółem stanowiły 96,4% planu (126.167 tys. zł), natomiast w relacji do wykonania w 2016 r. – 98,7% (123.265,6 tys. zł). Różnica pomiędzy kosztami zaplanowanymi a zrealizowanymi wyniosła 4.556 tys. zł. Największe odchylenie w realizacji kosztów pomiędzy planem a jego wykonaniem wystąpiło w przypadku wydatków majątkowych, gdzie zaplanowano 9.502 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 6.647,4 tys. zł (zmniejszenie o 30%), ze względu m.in. na przeniesienie niektórych zadań inwestycyjnych do realizacji na 2018 r. oraz niższe niż zaplanowano koszty w wyniku rozstrzygnięć postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

(dowód: akta kontroli str. 142-143, 300-302, 311-312, 318, 379)

Wynagrodzenia ogółem wyniosły w 2017 r. 45.124,2 tys. zł wobec 43.559,1 tys. zł w 2016 r. (wzrost o 3,6%). W 2017 r. udział kosztów wynagrodzeń w kosztach funkcjonowania PAN wzrósł do 37,1% wobec 35,3% w 2016 r. W 2017 r. w PAN przeciętne zatrudnienie kształtowało się na poziomie 737,7 etatów (wobec 752,2 etatów w 2016 r. – zmniejszenie o 14,5 etatu)⁸.

Przeciętne wynagrodzenie osobowe w 2017 r. wyniosło 4.547 zł wobec 4.353 zł w 2016 r. (wzrost o 4,5%), w tym kierownictwa (R) – 13.242 zł (spadek o 3,6%) i osób na stanowiskach administracyjnych – 5.298 zł (wzrost o 3%). Wynagrodzenia bezosobowe ogółem wyniosły w 2017 r. 4.872 tys. zł wobec 4.268 tys. zł w 2016 r. (wzrost o 5%). W 2017 r. przeciętne wynagrodzenie bezosobowe ogółem z tytułu umów cywilnoprawnych wyniosło 763 zł i zmniejszyło się o 17,6% w stosunku do wykonania w poprzednim roku, wynoszącego 962 zł. Wyplacone pracownikom PAN oraz osobom pozostałym wynagrodzenie bezosobowe wyniosło w 2017 r. odpowiednio 332 zł oraz 885 zł, a w 2016 r. pracownikom PAN 384 zł i pozostałym osobom 1.058 zł. Odnotowano zwiększenie liczby pracowników, z którymi zawarto umowy cywilnoprawne z 75 osób w 2016 r. do 115 w 2017 r., przy czym nie dotyczyło to osób zatrudnionych w Kancelarii PAN, lecz w jednostkach nieposiadających osobowości prawnej, prowadzących działalność usługowo-gospodarczą.

⁷ W ramach ewidencji finansowo-księgowej PAN nie wyodrębnia się kosztów administracyjnych i kosztów wykonania zadań.

⁸ Z wyłączeniem pracowników zatrudnionych w zagranicznych stacjach naukowych na podstawie prawa miejscowego, których nie wykazuje się w sprawozdaniu Z-06 (sprawozdanie o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy).

(dowód: akta kontroli str. 253-259, 379)

Badaniami szczegółowymi objęto poniesione koszty w łącznej kwocie 8.816.955,1 zł, tj. 15,6% kosztów zrealizowanych (bez kosztów amortyzacji i wynagrodzeń wraz z pochodnymi). Doboru próby dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych, odpowiadających kosztom kontrolowanej jednostki (z wyłączeniem kosztów amortyzacji i wynagrodzeń wraz z pochodnymi). Próba została wylosowana metodą monetarną (MUS⁹) spośród 22.011 zapisów księgowych o łącznej wartości 116.140,8 tys. zł oraz uzupełniona doborom celowym, według najwyższych kwot kosztów. Badaniem objęto 62 zapisy księgowe i odpowiadające im dowody transakcji gospodarczych, dotyczące poniesionych kosztów. Na podstawie zbadanej próby stwierdzono, że koszty ponoszono zgodnie z planem finansowym, w ramach realizacji ustawowych zadań jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami. Poniesione koszty były celowe i gospodarne.

(dowód: akta kontroli str. 171-252)

Polska Akademia Nauk (Kancelaria Akademii, pomocnicze jednostki naukowe, placówki naukowe nieposiadające osobowości prawnej oraz inne jednostki organizacyjne Akademii) w 2017 r. udzieliła 27 zamówień publicznych w formie przetargu nieograniczonego na łączną kwotę netto 8.540,3 tys. zł, pięć zamówień z wolnej ręki na kwotę netto 2.298,1 tys. zł oraz jedno zamówienie na usługi społeczne o wartości 350 tys. zł. Udzielono także dziewięć zamówień z wyłączeniem procedur określonych w art. 4 pkt 3 lit. i ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁰ na kwotę 201 tys. zł, a także zamówienia, których wartość nie przekraczała wyrażonej w złotych kwoty, o której mowa w art. 4 pkt 8 ustawy Pzp, dotyczące kwoty netto 15.930,1 tys. zł.

Badaniem szczegółowym objęto dwa postępowania o udzielenie zamówienia publicznego udzielone na podstawie art. 138o ustawy Pzp nr 1/ZP/S/2017 na świadczenie usług z zakresu medycyny pracy wraz z pakietem medycznym dla pracowników Kancelarii PAN i oraz dwóch Instytutów PAN o wartości umowy 350 tys. zł brutto oraz udzielone w trybie ogłoszenia na stronie internetowej o wartości nieprzekraczającej 30 tys. euro na kapitalny remont zabytkowego fortepianu „Steinweg”, w wyniku którego zawarto umowę na kwotę 62,7 tys. zł – zamówienia udzielono zgodnie z przepisami ustawy Pzp i wewnętrznym regulaminem udzielania zamówień. Wybór próby do badania był celowy i wynikał z nietypowych trybów udzielenia zamówienia.

(dowód: akta kontroli str. 497-647)

Wydatki na działalność PAN zostały określone w ustawie budżetowej na rok 2017 z dnia 16 grudnia 2016 r.¹¹, w części 67 w wysokości 81.563 tys. zł. Minister właściwy do spraw nauki przekazał PAN środki budżetowe w kwocie 81.166 tys. zł¹² w postaci dotacji podmiotowej w kwocie 77.716 tys. zł oraz dwóch dotacji celowych w kwocie 3.450 tys. zł.

⁹ Z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

¹⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 1579, ze zm., dalej: ustawa Pzp.

¹¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.

¹² Różnica w kwocie 397 tys. zł dotyczyła zapisanej w ustawie budżetowej dotacji celowej na wkład własny w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich. Z uwagi na brak pozytywnej opinii projektu, o który aplikował Zakład Ichtiologii i Gospodarki Rybackiej w Gołyszach oraz brak wymogu wkładu własnego w przypadku realizowanego przez Bibliotekę Kórnicką projektu w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa, kwota ta nie mogła być wykorzystana, stąd Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego pismem z dnia 30 listopada 2017 r. dokonał blokady powyższych środków finansowych (kwota ta nie została przekazana na rachunek bankowy PAN).

W 2017 r. PAN wydatkowała w ramach dotacji łącznie 80.713,7 tys. zł, co stanowiło 99% przyznanych środków.

Dotację podmiotową wykorzystano w wysokości 77.274,8 tys. zł, tj. 99,4% planu po zmianach i przeznaczono na sfinansowanie bieżącej działalności Akademii, tj.: 20 pomocniczych jednostek naukowych i innych jednostek organizacyjnych PAN (34.168,3 tys. zł), na funkcjonowanie organów i korporacji uczonych PAN (17.001,5 tys. zł) i na pozostałą działalność (26.105 tys. zł). Wykorzystana dotacja podmiotowa była wyższa o 0,2% niż w 2016 r. (77.097 tys. zł). W pozycji planu „środki przyznane innym podmiotom” uwzględniono m.in. część dotacji podmiotowej, przekazaną przez PAN dwóm instytutom międzynarodowym¹³ w łącznej kwocie 2.304 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 322-355, 379)

Dotacja celowa na zadania inwestycyjne przyznana przez ministra właściwego do spraw nauki w kwocie 3.200 tys. zł, została wykorzystana w wysokości 3.188,9 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach¹⁴. Niewykorzystaną część dotacji w kwocie 11,1 tys. zł Akademia zwróciła na rachunek Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego zgodnie z terminem określonym w umowie. Dotacja celowa przeznaczona została na sfinansowanie trzech zadań inwestycyjnych realizowanych przez dwie jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, działające w strukturze PAN¹⁵ oraz Kancelarię PAN. Akademia przedłożyła Ministrowi rozliczenie w postaci raportu z wykorzystania dotacji celowej zgodnie z terminem określonym w umowie. Rozliczenie zostało zatwierdzone przez Ministra.

Badaniem szczegółowym objęto 100% kwoty przyznanej dotacji celowej na zadania inwestycyjne. Środki dotacji celowej były gromadzone na wyodrębnionym w księgach rachunkowych koncie oraz księgowane w sposób umożliwiający identyfikację zadania, na które zostały przekazane. W wydatkowaniu środków z dotacji nie stwierdzono nieprawidłowości. Uchybienia formalne polegające na braku na niektórych dowodach księgowych¹⁶ adnotacji „Płatne ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na podstawie umowy nr 1/PAN/2017 z 8 czerwca 2017 r.” nie miały wpływu na wydatkowanie środków ani na sprawozdawczość, a ponadto zostały usunięte w trakcie kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 101-118, 322-355, 379, 689-852, 876-908)

Dotacja celowa na zadania w zakresie kształcenia, przyznana PAN przez ministra właściwego do spraw nauki w kwocie 250 tys. zł, została wykorzystana w 100%. W jej ramach sfinansowano dziesięć stypendiów za wybitne osiągnięcia (po 25 tys. zł), przyznanych przez Prezesa PAN uczestnikom studiów doktoranckich prowadzonych przez dziesięć instytutów naukowych PAN. W badaniu szczegółowym, obejmującym 100% kwoty przyznanej dotacji celowej na zadania w zakresie kształcenia nie stwierdzono nieprawidłowości.

¹³ Dotacja podmiotowa dla Międzynarodowego Instytutu Biologii Molekularnej i Komórkowej oraz dla Międzynarodowego Laboratorium Silnych Pól Magnetycznych i Niskich Temperatur na dofinansowanie działalności w części obejmującej bieżącą eksploatację budynków stanowiących siedziby Instytutów oraz koszty utrzymania, administracji i obsługi technicznej.

¹⁴ Umowa nr 1/PAN/2017 z dnia 8 czerwca 2017 r. zawarta pomiędzy Skarbem Państwa – Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego a Akademią, określająca warunki przekazywania, wykorzystania oraz rozliczenia dotacji celowej udzielonej Polskiej Akademii Nauk na finansowanie inwestycji realizowanych przez Kancelarię Akademii, pomocnicze jednostki naukowe i inne jednostki organizacyjne działające w strukturze Polskiej Akademii Nauk, w roku 2017.

¹⁵ Biblioteka Kórnicka i Zakład Działalności Pomocniczej PAN w Warszawie.

¹⁶ Dotyczy opisu faktur za roboty budowlane, realizowane w PAN Bibliotece Kórnickiej i Zakładzie Działalności Pomocniczej w Warszawie.

(dowód: akta kontroli str. 119-141, 379)

Zapotrzebowanie na środki budżetowe przedkładane było w MNiSW w formie rocznego harmonogramu wydatków, a następnie co miesiąc (do dnia 17 poprzedzającego miesiąc, którego dotyczy) aktualizowane dla perspektywy kolejnych trzech miesięcy. Podziału środków z dotacji budżetowej z części 67 między jednostki organizacyjne Akademii dokonywał Prezes PAN.

Zadania dotowane z budżetu państwa zostały zrealizowane. Stopień realizacji zadań PAN monitorowała poprzez weryfikację zadań ujętych w planie zadań operacyjnych Akademii. Minister sprawdzał wykorzystanie dotacji przez PAN zgodnie z jej przeznaczeniem poprzez przyjmowanie rocznego sprawozdania z wykonania ustawy budżetowej w części 67 Polska Akademia Nauk, zawierającego także wykonanie planu finansowego w układzie zadaniowym¹⁷. Raporty i rozliczenia z wykorzystania dotacji celowych zostały przedłożone Ministrowi zgodnie z terminami określonymi w umowach. Minister zatwierdził rozliczenie dotacji celowych w zakresie rzeczowym i finansowym. W badanej próbie kosztów nie stwierdzono nieprawidłowego lub niegospodarnego wydatkowania przez PAN środków z dotacji podmiotowej i dotacji celowych.

(dowód: akta kontroli str. 172-252, 689-875)

Na wydatki majątkowe PAN zaplanowała na 2017 r. środki finansowe w kwocie 9.502 tys. zł, natomiast wydatkowano 6.647 tys. zł (70%).

Na inwestycje (w szczególności wykonanie projektów budowlano-wykonawczego, wykonanie inwentaryzacji architektoniczno-budowlanej, wykonanie ekspertyzy technicznej, prace remontowe i budowlane, wykup nieruchomości) zaplanowano środki w kwocie 7.475,6 tys. zł, z czego wydatkowano 5.668,3 tys. zł (76%). Na zaplanowanych ogółem 18 zadań zrealizowano dziesięć, w tym dwa ze środków dotacji budżetowej, dwa zadania zrealizowano częściowo i nie zrealizowano sześciu. W tych ostatnich przypadkach zadania rozpoczęto w 2017 r. (wykonanie dokumentacji, przetargi), natomiast ich zakończenie przeniesiono na 2018 r. albo na kolejne lata (modernizacja systemu ogrzewania w siedzibie PAN Oddział w Krakowie).

Na zakupy inwestycyjne zaplanowano 1.934,4 tys. zł, z czego wydatkowano 979 tys. zł (50,6%). Zrealizowano dwa spośród czterech zadań: zakup infrastruktury informatycznej i oprogramowania (ze środków dotacji budżetowej) oraz zakup programu do kosztorysowania. Dwa zadania (zakupy inwestycyjne finansowane w ramach projektów badawczych oraz zakupy finansowane ze środków własnych jednostek organizacyjnych) zrealizowano częściowo, przesuwając ich zakończenie na 2018 r.

Efektami rzeczowymi wydatków majątkowych były m.in. wykonanie kolejnego etapu remontu zabytkowych budynków – Pałacu Działyńskich w Poznaniu i Pałacu Staszica w Warszawie oraz innych obiektów. Zakupiono m.in. do Kancelarii PAN sześć serwerów kasetowych wraz z obudową i licencjami.

(dowód: akta kontroli str. 303-307, 318, 320-321, 382)

Kwota zobowiązań wyniosła na koniec 2017 r. 7.341,5 tys. zł, w tym wymagalnych 461,4 tys. zł (wobec odpowiednio 6.684,5 tys. zł i 694,4 tys. zł w 2016 r.). Jak wyjaśnił pan Tadeusz Łała, Kanclerz PAN, zobowiązania w kwocie 451 tys. zł dotyczą rozliczeń

¹⁷ Roczne sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej w 2017 r. w części 67 Polska Akademia Nauk zostało przekazane Ministrowi 8 marca 2018 r.

Zakładu Działalności Pomocniczej PAN w Warszawie ze wspólnotami mieszkaniowymi. Przyczyną wystąpienia zobowiązań przeterminowanych było w tym przypadku nieuiszczanie opłat przez lokatorów, co z kolei powodowało brak środków finansowych na terminowe regulowanie zobowiązań przez ww. Zakład. Analiza zobowiązań dokonywana jest na poziomie centralnym w Kancelarii PAN i polega na porównaniu stanów kwartalnych w zakresie sprawozdawczości zbiorczej otrzymywanej z instytutów i jednostek organizacyjnych. W 2017 r. PAN nie zaciągnęła kredytów bankowych i pożyczek.

(dowód: akta kontroli str. 172-252, 301-302, 309, 311, 318)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności Polskiej Akademii Nauk dotyczącej realizacji kosztów, w tym udzielania zamówień publicznych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dokumentacja dotycząca postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na usługi społeczne w zakresie medycyny pracy wraz z pakietem medycznym dla pracowników Kancelarii PAN i dwóch instytutów, prowadzona była nierzetelnie.

W wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na usługi społeczne na podstawie art. 138o ustawy Pzp nr 1/ZP/S/2017 na świadczenie usług z zakresu medycyny pracy wraz z pakietem medycznym dla pracowników Kancelarii PAN i oraz dwóch Instytutów PAN, została zawarta umowa¹⁸ z wykonawcą usługi, o wartości 350 tys. brutto, na okres 24 miesięcy. We wniosku ofertowym wykonawca wskazał kwotę za wykonanie usługi 92.450 zł brutto, tj. inną niż w zawartej umowie. Kwota taka została także wykazana z protokołu¹⁹ z przeprowadzonego postępowania. Wykazana w dokumentacji, tj. w formularzu ofertowym wybranego wykonawcy cena brutto za wykonanie przedmiotu zamówienia była niższa od kwoty wynagrodzenia ujętego w umowie o 257.550 zł.

Pan Tadeusz Latała, Kanclerz PAN, stwierdził, że w ofercie wykonawcy pojawiła się oczywista pomyłka rachunkowa. W toku postępowania dokonano prawidłowego wyliczenia oferty, co znalazło odzwierciedlenie w zawartej umowie. Ceny jednostkowe w ofercie były wskazane przez Wykonawcę prawidłowo, ich przeliczenie przez liczbę osób objętych usługą wskazało prawidłowo ujętą w umowie kwotę usługi i tym samym sprostowano kwotę wcześniej wpisaną omyłkowo.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że dokumentacja dotycząca prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego powinna być prowadzona rzetelnie, tak aby odzwierciedlała stan rzeczywisty. Ponadto protokół o udzielenie zamówienia publicznego jest jednym z ważniejszych dokumentów dotyczących postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, który zawiera informacje m.in. o złożonych ofertach. Dlatego to na kierowniku jednostki spoczywa obowiązek rzetelnego i prawidłowego sporządzania wszelkiej dokumentacji dotyczącej prowadzonych zamówień publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 567-647)

2. Dyrektor PAN Biblioteki Kórnickiej (pomocniczej jednostki naukowej) podpisał umowę (wraz z aneksem) na realizację zadania inwestycyjnego pn. „Wykonanie dokumentacji budowlano-wykonawczej oraz przebudowę pomieszczeń Pałacu Działyńskich – dostosowanie obiektu do potrzeb Oddziału i jednostek PAN, wraz z nadzorem – etap III” z przekroczeniem zakresu upoważnienia o kwotę 225.084,23 zł.

¹⁸ Umowa nr PAN/73/K/2017 z dnia 14 marca 2017 r. z LuxMed sp. z o.o.

¹⁹ Z 15 marca 2017 r.

Pełnomocnictwo od Prezesa PAN (BOM-476/DOP-212/2017/AK z 10 kwietnia 2017 r.), upoważniało dyrektora Biblioteki Kórnickiej do przeprowadzenia przetargu i podpisania umowy o wartości szacunkowej 1.028.000 zł brutto (tj. 835.772,36 zł netto), po uzyskaniu kontrasygnaty pani Alicji Wiły działającej na podstawie pełnomocnictwa nr BOPiSO-1559/15 z dnia 27 lipca 2015 r. albo Głównego Księgowego Akademii.

Wartość umowy nr 1/471/2017 z 30 sierpnia 2017 r., zawartej z wykonawcą robót budowlanych w wyniku postępowania przetargowego, wyniosła 1.103.699,91 zł brutto, tj. przewyższała zakres udzielonego upoważnienia o 75.699,91 zł. Następnie aneksem nr 1 z 12 października 2017 r. rozszerzono zakres robót, a wartość umowy podwyższono do kwoty 1.253.084,23 zł, co w konsekwencji zwiększyło przekroczenie upoważnienia o łączną kwotę 225.084,23 zł.

Ponadto umowę kontrasygnowała pani Alicja Wiła, działająca na podstawie pełnomocnictwa nr BOPiSO-1559/15 z dnia 27 lipca 2015 r., które upoważniało ją do kontrasygnowania umów jedynie do kwoty nieprzekraczającej 20 tys. euro.

Pan Tomasz Jasiński, dyrektor Biblioteki Kórnickiej PAN, w powyższej sprawie stwierdził, że niewystąpienie o nowe pełnomocnictwo wynikało z przeoczenia i działania pod presją czasu w celu zakończenia inwestycji w terminie zgodnym z umową oraz w przekonaniu, że dysponuje odpowiednim pełnomocnictwem, zaś działania związane z realizacją zadania inwestycyjnego były prowadzone za wiedzą i zgodą zwierzchników.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że powyższa kwestia była już podnoszona w wystąpieniu pokontrolnym NIK skierowanym do Prezesa PAN po kontroli wykonania planu finansowego Akademii w 2016 r. W tamtej sytuacji jednak chodziło o inną jednostkę (Zakład Działalności Pomocniczej PAN w Warszawie). W przypadku Biblioteki Kórnickiej jej dyrektor posiadał szczególne upoważnienie do zawarcia danej umowy na konkretną kwotę. Stąd też przy zawieraniu umowy czy aneksu na kwotę wyższą niż wskazana w upoważnieniu, powinno zostać wydane kolejne upoważnienie.

(dowód: akta kontroli str. 738-859)

3. Pięć spośród 62 zbadanych dowodów księgowych zostało opatrzonych nieczytelnymi podpisami osób dokonujących kontroli merytorycznej i formalnorachunkowej.

Dotyczyło to: refundacji kosztów za kwiecień i maj 2017 r., poniesionych przez Stację Naukową PAN w Wiedniu na kwotę 8.860,63 zł, faktury nr 46/2017 za konserwację systemu alarmowego w Bibliotece Kórnickiej na kwotę 3.499,35 zł, faktury na kwotę 1.722 zł za konserwację urządzeń klimatyzacyjnych w PAN Ogródzie Botanicznym w Powsinie, faktury nr F/007153/17 dla Muzeum Ziemi PAN w Warszawie (na kwotę 1.938,48 zł za zakup tonerów), faktury nr PF 283/HP dla Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie na kwotę 750 zł za koszt pobytu podczas konferencji w Krakowie jednego z uczestników.

Dyrektor Stacji Naukowej PAN w Wiedniu pan Bogusław Dybaś stwierdził, że dowód księgowy dotyczył pochodnych od wynagrodzenia pracownika zatrudnionego na prawie miejscowym za maj 2017 r. na kwotę 8.860,63 zł i był sprawdzony pod względem merytorycznym przez zastępcę dyrektora Stacji, a pod względem formalnym i rachunkowym przez księgową Stacji. Po dokonaniu kontroli dowody księgowe są zatwierdzane przez dyrektora Stacji. Dla uczynienia sprawdzenia, akceptacji i zatwierdzenia dowodów księgowych Dyrektor zadeklarował, iż będą one zaopatrywane pieczętami imiennymi.

Kierownik Zespołu Finansowo-Księgowego Biblioteki Kórnickiej pani Alicja Wiła stwierdziła, że na dowodzie księgowym (faktura nr 46/2017) znajdują się parafki osoby zarządzającej

i osoby odpowiedzialnej za prowadzenie ksiąg rachunkowych zgodnie z wzorami, jakimi posługują się te osoby.

Kierownik Działu Finansowo-Księgowego Ogrodu Botanicznego PAN²⁰ pani Beata Misczyńska natomiast stwierdziła, że podpis osoby dokonującej kontroli formalnorachunkowej dowodu księgowego jest zgodny z wzorem podpisu z zarządzenia Dyrektora Ogrodu Botanicznego PAN nr 2A z dnia 1 marca 2017 r.

Zastępca Dyrektora ds. finansowo-księgowych Muzeum Ziemi w Warszawie pani Teresa Szczęsna poinformowała, że Muzeum Ziemi do końca 2017 r. stosowało na wszystkich dokumentach (w tym na fakturze F/007153/17) nieczytelne podpisy osób upoważnionych do potwierdzania zakupu, kontroli merytorycznej, formalnej i rachunkowej, zgodnie z wykazami będącymi załącznikiem instrukcji kontroli i obiegu dokumentów księgowych, zawierających wzory podpisów. Zadeklarowała także, że od stycznia 2018 r. wszystkie dokumenty będą podpisywane czytelnymi podpisami lub podpisami z pieczęciami imiennymi.

Księgowa Archiwum Nauki Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie pani Jolanta Krawczyk poinformowała, że na dokumencie (faktura) nr PF 283/HP przy parafkach osób podpisanych, tj. dyrektora jednostki i księgowej przez przeoczenie nie zostały przybite pieczętki imienne.

(dowód: akta kontroli str. 172-252)

4. W jednym spośród 62 zbadanych zapisów księgowych dotyczących kosztów stwierdzono błędne zaksięgowanie kwoty 900 tys. z wpływu dotacji celowej na zadanie inwestycyjne na remont elewacji Pałacu Staszica, polegające na przyporządkowaniu wpływu środków na inne zadanie. Błędny zapis został skorygowany w systemie finansowo-księgowym w 2017 r.

Jak wyjaśniła zastępca Dyrektora ds. Finansowo-Księgowych Zakładu Działalności Pomocniczej PAN pani Kinga Rokosa, błędny numer zadania był wprowadzony do systemu księgowego w wyniku pomyłki, nie dotyczył on jednak kosztu, tylko księgowania wpływu środków z dotacji celowej.

(dowód: akta kontroli str. 173-182, 689-691)

1.3. Gospodarowanie wolnymi środkami

Opis stanu
faktycznego

Stan środków pieniężnych na koniec 2017 r. wyniósł 31.904 tys. zł, natomiast zaplanowano je w kwocie 10.666 tys. zł (wzrost o 193,1%). Średni stan środków pieniężnych z 12 miesięcy w 2017 r. wyniósł 25.675 tys. zł. Podstawowa przyczyna tak istotnego wzrostu (nadwyżki) środków pieniężnych w 2017 r. w stosunku do planu wynikała ze sprzedaży mienia (stanowiły one 66% kwoty wolnych środków). Planowany na koniec 2017 r. stan środków pieniężnych ze sprzedaży nieruchomości w wysokości 6.004 tys. zł faktycznie wyniósł 21.323,6 tys. zł, co bezpośrednio przełożyło się na stan środków pieniężnych na rachunku bankowym na koniec badanego roku.

Środki pieniężne Akademii i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej gromadzone były w 2017 r. na rachunkach bankowych prowadzonych w Banku Gospodarstwa Krajowego, natomiast środki pieniężne, których dysponentem są jednostki posiadające siedzibę poza granicami kraju (stacje naukowe PAN) – na rachunkach banków

²⁰ PAN Ogród Botaniczny – Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie.

w krajach ich siedziby. Z kolei środki zgromadzone na rachunkach pozabudżetowych i zakładowego funduszu świadczeń socjalnych podlegały konsolidacji i były deponowane automatycznie w systemie lokat overnight jako depozyt u ministra właściwego do spraw finansów publicznych. PAN nie dokonywała lokat terminowych. Przychody z tytułu odsetek uzyskanych przez PAN w 2017 r. wyniosły 135 tys. zł. Wolne środki lokowano z zachowaniem przepisów rozporządzenia w sprawie wolnych środków²¹.

(dowód: akta kontroli str. 260-280, 311-318, 379)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego w 2017 r. przez Polską Akademię Nauk w zakresie przychodów i kosztów.

Polska Akademia Nauk w 2017 r. realizowała plan finansowy zgodnie z ustawą o PAN oraz rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego trybu finansowania i gospodarki finansowej Polskiej Akademii Nauk i jej instytutów naukowych²². Otrzymane w 2017 r. z części 67 budżetu państwa dotacje podmiotowa i celowe zostały wykorzystane w kwocie 80.713,7 tys. zł, tj. w 99%, na zadania ustawowe i zgodnie z celem przeznaczenia, tj. na pokrycie kosztów bieżącej działalności Akademii, finansowanie inwestycji realizowanych przez Kancelarię PAN i jednostki niemające osobowości prawnej, zadania realizowane przez instytuty PAN w zakresie kształcenia oraz dofinansowanie działalności instytutów międzynarodowych PAN.

W 2017 r. zrealizowane przychody wyniosły 131.152,9 tys. zł, co stanowiło 107,3% planu. Przychody z prowadzonej przez PAN działalności wyniosły 28.582,9 tys. zł i były o 9% niższe niż zaplanowano. Pozostałe przychody, pochodzące głównie ze sprzedaży aktywów trwałych, były wyższe od zaplanowanych o 76% i wyniosły 27.599,2 tys. zł. Należności na koniec 2017 r. wyniosły 6.089,9 tys. zł i w stosunku do zaplanowanych wzrosły o 38,5%.

Koszty wyniosły 121.611,2 tys. zł i były niższe o 3,6% od zaplanowanych. W wyniku kontroli 8.817 tys. zł, tj. 15,6% zrealizowanych kosztów (bez kosztów amortyzacji i wynagrodzeń wraz z pochodnymi) NIK stwierdziła, że zostały one poniesione na realizację zadań ustawowych w sposób celowy i gospodarny, z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²³ i aktach wykonawczych do tej ustawy.

Zobowiązania na koniec roku wyniosły 7.341,5 tys. zł i były wyższe od zaplanowanych o 24,6%. Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 31.267 tys. zł i był wyższy o 193% od stanu na początku roku. Lokowanie wolnych środków odbywało się zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nierzetelnego dokumentowania zamówienia publicznego oraz podpisania aneksu do umowy z przekroczeniem upoważnienia przez jednego z dyrektorów. Ponadto 8% badanych dowodów księgowych opatrzonych było

²¹ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie (Dz. U. poz. 1864).

²² Dz. U. Nr 254, poz. 1707, dalej: rozporządzenie MNiSW w sprawie gospodarki finansowej PAN.

²³ Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, ze zm.

nieczytelnymi podpisami osób dokonujących kontroli merytorycznej i formalnorachunkowej i nieprawidłowo zaksięgowano wpływ 900 tys. zł.

1.4. Realizacja zadań Polskiej Akademii Nauk

Opis stanu
faktycznego

Polska Akademia Nauk nie jest zobowiązana, na podstawie przepisów prawa, do sporządzania planu finansowego w układzie zadaniowym, natomiast sporządzała go w ramach wydatków budżetowych ujmowanych w części 67 budżetu państwa dla ministra właściwego do spraw nauki²⁴.

W 2017 r. w ramach funkcji 10. *Nauka polska* PAN realizowała jedno zadanie 10.1 *Prowadzenie badań naukowych oraz upowszechnianie, promocja i popularyzacja nauki*, którego celem było *podniesienie poziomu wyników badań naukowych*. Na realizację zadania wydatkowano kwotę 80.713,7 tys. zł z planowanych 81.563 tys. zł, co stanowiło wykonanie planu w układzie zadaniowym w 99%.

Dla zwymiarowania stopnia realizacji zadania w 2017 r. przyjęto miernik pn. *Udział publikacji z Polski w czasopismach zawartych w bazie danych SCOPUS*, o wartości 1,240%. Wartość miernika została osiągnięta w wysokości 1,272%, tj. o 2,6% wyższa niż zaplanowano. Wynikało to z większego umiędzynarodowienia polskiej nauki i większej aktywności polskich naukowców w międzynarodowych projektach. Dla podzadania 10.1.3 *Upowszechnianie, promocja oraz popularyzacja nauki*, którego celem jest popularyzacja nauki oraz udział w przedsięwzięciach informacyjno-promocyjnych oraz organizowanie wydarzeń o charakterze naukowym, przyjęto miernik pn. *Wzrost liczby osób biorących udział w wydarzeniach promujących naukę*, o wartości 10%, natomiast wykonano go w wysokości 203,84%. Wykazanie znacznego przekroczenia wartości miernika w stosunku do zaplanowanej wynikało z pomyłki pisarskiej, mającej miejsce podczas tworzenia ustawy budżetowej, gdy wpisano 10%, zamiast 110%. Na znaczący wzrost wartości miernika miało wpływ organizowanie przez jednostki PAN licznych działań (odczytów, wystaw, imprez plenerowych) popularyzujących naukę. Największe zainteresowanie wzbudziła wystawa Muzeum Ziemi PAN *Wielkie ssaki epoki lodowcowej* zorganizowana w Warszawskim Ogrodzie Zoologicznym.

Dla działania 10.1.3.1 *Działalność Polskiej Akademii Nauk*, którego celem jest *Zwiększenie zainteresowania nauką i dziedzictwem narodowym poprzez upowszechnianie i promocję*, zaplanowana wartość miernika pn. *Liczba wydarzeń promujących naukę* o wartości 4.730 została wykonana w wysokości 5.752 wydarzeń. Na wzrost wartości miernika o 17,7% wpłynęła większa liczba organizowanych wydarzeń popularyzujących naukę, m.in. obchodów 150. rocznicy urodzin Marii Skłodowskiej-Curie, konferencji naukowych dotyczących Puszczy Białowieskiej i odkrycia fal grawitacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 313-318, 351-354)

Główne efekty działalności PAN w 2017 r. to m.in.: wymiana bilateralna naukowców z zagranicznymi akademiami; upowszechnianie polskiej nauki poprzez działalność naukową w strukturach 69 organizacji międzynarodowych i działalność siedmiu stacji zagranicznych PAN (stacje wydały 52 publikacje zwarte, cztery czasopisma, ogłoszono 127 wykładów);

²⁴ W przepisach dotyczących PAN nie funkcjonuje pojęcie „planów rzeczowo-finansowych”, jednak PAN sporządza plany zadań merytorycznych w układzie kosztowym dla poszczególnych jednostek organizacyjnych; plany te są skorelowane z planem zadaniowym (zatwierdzanym przez Prezesa PAN) i planem finansowym. Zadania na szczeblu centralnym w formie planu zadań operacyjnych zdefiniowanych w układzie planu finansowego są określane zarządzeniem Kanclerza PAN i monitorowane wg wewnętrznej procedury dotyczącej sprawozdawczości oraz Regulaminu działalności Kanclerza i Kancelarii PAN.

zrealizowanie 293 zadań z zakresu działalności upowszechniającej naukę (w tym m.in. zorganizowanie 167 konferencji naukowych); rozwój działalności nowego Polskiego Instytutu Studiów Zaawansowanych (PIASt) realizującego współpracę projektową z naukowcami z Francji, Niemiec, Anglii i Włoch; zrealizowanie 91 zadań z zakresu działalności wydawniczej (w tym wydawanie czasopism: „Academia”, „Directory”, „Nauka”, czasopism znajdujących się na liście filadelfijskiej²⁵, wydanie monografii „Spektrum autyzmu. Postępy w diagnozie i terapii”, zainaugurowanie serii „Wybitni uczeni we wspomnieniach”.

(dowód: akta kontroli str. 388-409)

W Polskiej Akademii Nauk w 2017 r. w ramach audytu wewnętrznego przeprowadzono cztery zadania zapewniające oraz pięć czynności sprawdzających. Zadania audytowe były poprzedzane analizą ryzyk. Rekomendacje z ww. działań zostały w większości wdrożone lub planuje się ich wdrożenie w 2018 r. Podjęto także działania monitorujące, wynikające z zaleceń dwóch audytów, w szczególności w zakresie zapewnienia w jednostkach nieposiadającej osobowości prawnej PAN prawidłowej rachunkowości.

(dowód: akta kontroli str. 661-688)

PAN podjęła działania w celu realizacji wniosków pokontrolnych NIK, sformułowanych po kontroli P/17/001 *Wykonanie planu finansowego Polskiej Akademii Nauk w 2016 r.* Dla zapewnienia prawidłowej realizacji zamówień publicznych, w tym w zakresie udzielanych pełnomocnictw, PAN przeprowadziła szkolenie dotyczące stosowania wewnętrznych regulacji związanych z udzielaniem zamówień publicznych. Wzmacniając działania nadzorcze, Kanclerz PAN dwukrotnie wystosował do wszystkich dyrektorów jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej pisma, informujące o ustaleniach kontroli NIK oraz przypominające zasady szacowania wartości zamówienia, zaciągania zobowiązań i procedurę występowania o udzielenie pełnomocnictw do prowadzenia postępowań i zawarcia umowy, a także oraz wybrane przepisy ustawy o rachunkowości i ustawy Prawo zamówień publicznych. Organizowano także spotkania z dyrektorami jednostek, dotyczące racjonalności wydatkowania środków i zaciągania zobowiązań oraz wymogu monitorowania realizacji planu finansowego. Powyższe działania nie zapobiegły jednak wystąpieniu nieprawidłowości, o której mowa w pkt 2 w podrozdziale *Wykonanie planu kosztów*. Ponadto PAN w 2017 r. zaktualizowała politykę rachunkowości.

(dowód: akta kontroli str. 146-147, 158-170)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

Ocena częściowa

W działalności Polskiej Akademii Nauk w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie zadań przez PAN. Przyjęte wartości mierników monitorowania stanu realizacji zadań wykonano na poziomie wyższym niż zakładano.

2. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Sprawozdanie z wykonania planu finansowego za 2017 r. zostało sporządzone i przekazane Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego w dniu 3 kwietnia 2018 r., tj. w terminie wynikającym z art. 84 ust. 5 ustawy o PAN.

(dowód: akta kontroli str. 356-383)

²⁵ „Bulletin of the Polish Academy Sciences: Technical Sciences”, „Chemical and Process Engineering”, „Polish Polar Research” i in.

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez PAN łącznych kwartalnych sprawozdań o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z) za okres od początku roku do końca IV kwartału 2017 r., a także sprawozdania uzupełniające Rb-UN i Rb-UZ za 2017 r. PAN sporządziła sprawozdania łączne na podstawie sprawozdań jednostkowych złożonych przez Kancelarię PAN oraz 21 jednostek nieposiadających osobowości prawnej i 69 instytutów naukowych.

Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z przekazanych sprawozdań jednostkowych. Stosowany w PAN system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzonych sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalnorachunkowym.

(dowód: akta kontroli str. 410-496, 661-672)

Ustalone nieprawidłowości i uwagi	W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.
Ocena częściowa	Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania w zakresie operacji finansowych. Łączne sprawozdania za IV kwartał 2017 r. w zakresie operacji finansowych PAN zostały sporządzone na podstawie danych prawidłowo przeniesionych ze sprawozdań jednostkowych, terminowo, stosownie do przepisów rozporządzenia w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych ²⁶ . Sprawozdania w zakresie operacji finansowych w części dotyczącej Kancelarii PAN i 20 jednostek niemających osobowości prawnej pokazują prawdziwy obraz należności i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2017 r. PAN sporządziła sprawozdanie z wykonania planu finansowego za 2017 r. zgodnie z terminem ustawowym i przekazała je Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

VI. Wnioski

Wnioski pokontrolne	Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnioskuje o: 1) rzetelne prowadzenie dokumentacji odnoszącej się do postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, 2) podjęcie działań w celu zapewnienia przez upoważnione osoby w jednostkach nieposiadających osobowości prawnej PAN rzetelnej kontroli formalnorachunkowej i merytorycznej dowodów księgowych, 3) podjęcie działań nadzorczych w celu wyeliminowania przypadków zawierania umów przez dyrektorów jednostek podległych z przekroczeniem upoważnienia.
---------------------	--

VII. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

²⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773).

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 3 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 10 kwietnia 2018 r.

Kontrolerzy

Danuta Bolikowska
główny specjalista kontroli państwowej

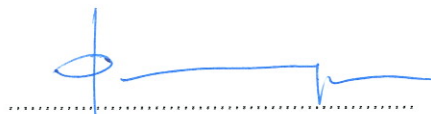

.....
podpis

Andrzej Zaleski-Egierd
doradca ekonomiczny


.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

Dyrektor
Piotr Prokopczyk


.....
podpis